

Zaak C-304/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

12 mei 2021

Verwijzende rechter:

Consiglio di Stato (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 april 2021

Verzoekende partij:

VT

Verwerende partijen:

Ministero dell'Interno

Ministero dell'interno - Dipartimento della Pubblica Sicurezza -
Direzione centrale per le risorse umane

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Nietigverklaring of wijziging, na voorlopige opschorting, van vonnis nr. 2672/2020 van de Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (bestuursrechter in eerste aanleg Latium, Italië; hierna: „TAR Lazio”), zittingsplaats Rome, houdende verwerping van het door VT ingestelde beroep strekkende tot nietigverklaring van aankondiging nr. 333-B/12H.27.19 van 2 december 2019 van een openbaar vergelijkend onderzoek op grond van kwalificaties en toetsen voor 120 aanstellingen als commissaris bij de Polizia di Stato (nationale politie) (hierna: „aankondiging van 2 december 2019”), van decreto ministeriale (ministerieel besluit) van het Ministero dell'Interno (ministerie van Binnenlandse Zaken) nr. 103 van 13 juli 2018 (hierna ook: „d.m. nr. 103/2018”), van het impliciete besluit VT niet toe te laten tot dat openbare vergelijkende onderzoek, en alle voorbereidende, ermee verbonden of daaropvolgende handelingen.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

Verenigbaarheid van decreto legislativo (wetsbesluit) nr. 334/2000 met de Europese regelgeving inzake het verbod van discriminatie op grond van leeftijd, met name met richtlijn 2000/78/EG. In dit decreto legislativo is in het deel waarin de functie van commissaris van de Polizia di Stato is geregeld namelijk een leeftijdsgrens van 30 jaar ingevoerd, behoudens enkele uitzonderingen, voor deelname aan het openbare vergelijkende onderzoek voor die functie.

Artikel 267 VWEU

Prejudiciële vraag

Moeten richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000, artikel 3 VEU, artikel 10 VWEU en artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen de nationale regeling die is vervat in decreto legislativo nr. 334/2000, zoals gewijzigd en aangevuld, en in de door het Ministero dell'Interno (ministerie van Binnenlandse Zaken) vastgestelde regelingen van secundair recht, waarin voor deelname aan een selectieprocedure voor aanstellingen als commissaris in het kader van een loopbaan als ambtenaar van de Polizia di Stato een leeftijdsgrens van 30 jaar is gesteld?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

Artikel 10 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Conclusies van het Voorzitterschap van de Europese Raad van Helsinki van 10-11 december 1999, waarvan punt 40 als volgt luidt: „Bij de uitvoering van arbeidsmarkthervormingen dienen de lidstaten [...] bijzondere aandacht te besteden aan [...] permanente educatie en gelijke kansen voor vrouwen en mannen.”

Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 (hierna: „richtlijn 2000/78/EG”); met name de overwegingen 9, 11, 18, 23 en 25; artikel 2; artikel 3, lid 1, onder a); artikel 4, lid 1, en artikel 6, lid 1.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo (wetsbesluit) nr. 216 van 9 juli 2003; met name artikel 2, waarin de begrippen „discriminatie” en „directe discriminatie” zijn gedefinieerd in dezelfde bewoordingen als in artikel 2 van richtlijn 2000/78/EG; artikel 3, lid 1,

waarin de werkingssfeer van het decreto legislativo is geregeld in dezelfde bewoordingen als in richtlijn 2000/78/EG; artikel 3, leden 3, 4 bis en 6, waarin de inhoud van de artikelen 4 en 6 van richtlijn 2000/78/EG is overgenomen.

Wet nr. 127 van 15 mei 1997; met name artikel 3, lid 6, waarin het volgende is bepaald: „Voor deelneming aan door overheidsinstanties georganiseerde vergelijkende onderzoeken gelden geen leeftijdsgrenzen, tenzij anders is bepaald in regelingen van afzonderlijke instanties in verband met de aard van de dienst of objectieve behoeften van de instantie.”

Decreto legislativo nr. 334 van 5 oktober 2000 (hierna ook: „d.lgs. nr. 334/2000” of „wetsbesluit”). Met name artikel 1, waarin is vastgesteld welke functies een loopbaan bij de Polizia di Stato behelst, tot aan een leidinggevende positie; artikel 2, lid 2, waarin de taken van de commissaris van de Polizia di Stato in de volgende bewoordingen zijn vastgesteld: „De politiefunctionarissen met een positie tot aan de rang van hoofdcommissaris bekleden de functies van ambtenaar openbare veiligheid en ambtenaar van de gerechtelijke politie. Zij vervullen in verband met hun functies taken die inherent zijn aan de institutionele taken van de Polizia di Stato en de openbare veiligheidsdienst, met zelfstandige beslissingsbevoegdheid en een overeenkomstige beroepsmatige inbreng. Zij leiden eveneens ondergeschikten op en vervullen, naargelang hun deskundigheid, taken op het gebied van opleiding en scholing van het personeel van de Polizia di Stato. Deze functionarissen werken rechtstreeks samen met ambtenaren die binnen dezelfde loopbaan een hogere rang hebben en nemen bij hun afwezigheid of verhindering de leiding van kantoren en afdelingen over. Hoofdcommissarissen oefenen tevens de taken van de plaatselijke openbare veiligheidsdienst uit indien zij die functie bekleden en indien zij leidinggevend van nevenvestigingen van de openbare veiligheidsdienst vervangen. Zij oefenen tevens leidinggevende taken in kantoren en afdelingen uit die niet aan personeel met een hogere rang zijn voorbehouden, en zij sturen en coördineren meerdere organische eenheden in het kantoor waarin zij zijn tewerkgesteld, met volledige verantwoordelijkheid voor de gegeven instructies en de verkregen resultaten. Deze taken worden vastgesteld bij besluit van het hoofd van de politie of de directeur-generaal van de openbare veiligheidsdienst binnen de context van kantoren of afdelingen die taken van openbare orde, veiligheid en toezicht op het grondgebied uitoefenen, en kantoren van gespecialiseerde departementen en afdelingen en worden met voorrang aan adjunct-commissarissen en commissarissen toegekend. Bij dit besluit worden eveneens de leidinggevende taken binnen de kantoren vastgesteld die met voorrang aan hoofdcommissarissen worden toegekend”; artikel 3, lid 1, waarin het volgende is bepaald: „[...] De leeftijdsgrens van dertig jaar voor deelname aan het vergelijkend onderzoek wordt vastgesteld bij de overeenkomstig artikel 3, lid 6, van wet nr. 127 van 15 mei 1997 vast te stellen regeling, behoudens de in die regeling genoemde afwijkingen [...]”. Ook lid 3 van artikel 3 is relevant, waarin is vastgesteld dat in het kader van het betrokken vergelijkend onderzoek de lichamelijke conditie wordt getest en dat een negatieve uitslag daarvan tot gevolg kan hebben dat de gegadigde niet voor dit onderzoek slaagt. Daarnaast is lid 4 van artikel 3 relevant: „Twintig procent van de beschikbare aanstellingen voor de

functie van commissaris wordt voorbehouden aan personeel van de Polizia di Stato dat in het bezit is van het voorgeschreven universitaire juridische diploma en niet ouder dan veertig jaar oud is [...].”

Decreto ministeriale nr. 103/2018; met name artikel 3, lid 1, waarin aan de deelneming aan het openbaar vergelijkend onderzoek voor toegang tot de functie van commissaris van de Polizia di Stato een leeftijdsgrens van 30 jaar is gesteld.

Decreto legislativo nr. 165 van 30 april 1997 (hierna: „d.lgs. nr. 165/1997”), waarvan de artikelen 1 en 2 bepalen dat de leeftijd waarboven het personeel van de Polizia di Stato wegens het bereiken van de leeftijdsgrens wordt gepensioneerd, op 61 jaar is gesteld.

Aankondiging van 2 december 2019; met name artikel 3, lid 1, onder d), waarin als een van algemene toelatingsvoorwaarden is vastgesteld dat de gegadigde „ten minste 18 jaar en niet ouder dan 30 jaar is”, maar tevens is bepaald dat die leeftijdsgrens „met ten hoogste drie jaar wordt verhoogd indien de gegadigde daadwerkelijk militaire dienst heeft verricht” en dat „[v]oor personeel van de Polizia di Stato geen leeftijdsgrens geldt. Voor degenen met een functie binnen de nationale civiele administratie geldt voor deelname aan het vergelijkend onderzoek een leeftijdsgrens van vijfendertig jaar”; artikel 10, op grond waarvan eenieder die reeds deel uitmaakt van de Polizia di Stato wordt vrijgesteld van de lichamelijke-conditietest; artikel 11, lid 4, waarin de lichamelijke-conditietest is geregeld; een negatieve uitslag van die test volstaat om de gegadigde niet voor het onderzoek te laten slagen.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 VT, verzoekende partij, heeft naar aanleiding van de aankondiging van 2 december 2019 geprobeerd zich via een specifieke onlineprocedure in te schrijven, maar is daar niet in geslaagd omdat het computersysteem heeft vastgesteld dat hij niet voldeed aan het vereiste van de maximale leeftijd van 30 jaar om te kunnen deelnemen aan het vergelijkend onderzoek voor de functie van commissaris van de Polizia di Stato als bedoeld in artikel 3, lid 1, onder d), van die aankondiging, artikel 3, lid 1, van d.m. nr. 103/2018 en artikel 3, lid 1, van d.lgs. nr. 334/2000. VT is namelijk geboren in 1988.
- 2 VT heeft beroep ingesteld bij de TAR Lazio, is onder voorbehoud toegelaten tot het vergelijkend onderzoek en heeft de toetsen van de voorselectie met goed gevolg afgelegd. Bij vonnis nr. 2672/2020 heeft de TAR Lazio het beroep van VT verworpen op grond dat de in de aankondiging van de opdracht vastgestelde leeftijdsgrens een redelijke beperking vormt, en in die zin niet in strijd is met de Italiaanse grondwet en evenmin met de Europese regelgeving die discriminatie op grond van leeftijd verbiedt, en met name richtlijn 2000/78/EG.
- 3 VT heeft tegen dit vonnis hoger beroep ingesteld bij de Consiglio di Stato.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 4 Voor de Consiglio di Stato voert VT aan dat de Italiaanse wettelijke regeling waarin de leeftijdsgrens van 30 jaar is vastgesteld, in strijd is met artikel 3 van wet nr. 127 van 15 mei 1997, richtlijn 2000/78/EG, artikel 21 van het Handvest van de grondrechten en artikel 10 VWEU. Hij betoogt dat deze leeftijdsgrens onredelijke discriminatie inhoudt die op grond van de genoemde bepalingen verboden is. In dit verband wijst hij op artikel 3, lid 1, onder d), van de aankondiging van 2 december 2019, waarin – volgens hem om onbegrijpelijke redenen – voor bepaalde categorieën gegadigden een hogere leeftijdsgrens is vastgesteld, en op artikel 10 van die aankondiging, waarin is bepaald dat degenen die reeds deel uitmaken van de Polizia di Stato zijn vrijgesteld van de lichamelijke-conditietest.
- 5 Het Ministero dell'Interno heeft geconcludeerd tot verwerping van het hoger beroep en daarbij de motivering van arrest nr. 2672/2020 van het TAR Lazio verdedigd.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 6 De Consiglio di Stato vraagt zich af of d.lgs. nr. 334/2000, d.m. nr. 103/2018 en de aankondiging van 2 december 2019 verenigbaar zijn met het Unierecht, aangezien de vaststelling van de betrokken leeftijdsgrens van 30 jaar discriminatie op grond van leeftijd in de zin van artikel 2 van richtlijn 2000/78/EG oplevert die niet wordt gerechtvaardigd op grond van de artikelen 4 en 6 van die richtlijn. Deze vraag is relevant voor de beslissing in het hoofdgeding, omdat VT kan deelnemen aan het betrokken vergelijkende onderzoek indien wordt vastgesteld dat de genoemde bepalingen inderdaad onverenigbaar zijn met het Unierecht. Dan zou namelijk artikel 3, lid 6, van wet nr. 127/1997 weer van toepassing worden, waarin geen leeftijdsgrens is vastgesteld maar wel wordt voorgeschreven dat de lichamelijke-conditietests met goed gevolg zijn afgelegd.
- 7 Ter ondersteuning van zijn betoog beroept de Consiglio di Stato zich op de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie inzake discriminatie op grond van leeftijd bij de aanwerving van personeel voor militaire en politiekorpsen die met openbare hulpdiensten zijn belast.
- 8 Om te beginnen merkt de verwijzende rechter op dat uit de bewoordingen van artikel 2, lid 2, van d.lgs. nr. 334/2000 blijkt dat de taken van een politiecommissaris hoofdzakelijk van leidinggevende en administratieve aard zijn. Operationele taken van uitvoerende aard waarvoor bijzondere fysieke capaciteiten vereist zijn die vergelijkbaar zijn met de capaciteiten die worden verlangd van een gewone agent van de Spaanse nationale politie – zoals omschreven in het arrest van het Hof van Justitie van 15 november 2016, Salaberria Sorondo, C-258/15 (EU:C:2016:873), die het Hof van Justitie hoe dan ook verenigbaar heeft geacht met een leeftijdsgrens die vijf jaar hoger is dan die in de onderhavige zaak – zijn voor deze functie niet essentieel.

- 9 De Consiglio di Stato verwijst vervolgens naar het arrest van het Hof van Justitie van 13 november 2014, *Vital Pérez*, C-416/13 (EU:C:2014:2371), waarin een leeftijdsgrens van 30 jaar voor de toegang tot de functie van gewoon agent bij de Spaanse lokale politie – waarvan de taken overwegend administratief van aard waren, maar interventies waarbij fysieke kracht noodzakelijk is, hoe dan ook niet waren uitgesloten – als onevenredig is aangemerkt. Volgens de verwijzende rechter is de leeftijdsgrens van 30 jaar dan a fortiori niet passend in de onderhavige zaak, waarin dergelijke interventies niet behoren tot de typische taken van de commissaris van de Polizia di Stato.
- 10 Daarnaast verwijst de Consiglio di Stato naar het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-229/08, waarin het heeft geoordeeld dat een leeftijdsgrens van 30 jaar voor een aanstelling bij het middenkader van de brandweertechnische dienst op grond van artikel 4, lid 1, van richtlijn 2000/78/EG gerechtvaardigd was omdat de desbetreffende taken fysieke capaciteiten van een bijzonder hoog niveau vergen, die na het bereiken van de leeftijd van 45 jaar niet meer gegeven zijn.
- 11 In het licht van deze rechtspraak voert de Consiglio di Stato aan dat de betrokken leeftijdsgrens van 30 jaar, ook in de optiek van artikel 3, leden 3 en 4, van d.lgs. nr. 334/2000, onevenredig is. Ten eerste wijst de verwijzende rechter erop dat het voorschrijven van lichamelijke-conditietests die, indien zij niet met goed gevolg worden afgelegd, de gegadigde van het vergelijkend onderzoek uitsluiten, moet worden geacht te volstaan om te waarborgen dat de dienst op de door dat wetsbesluit voorgeschreven wijze kan worden verricht, aangezien er in casu geen vereisten zijn als die waarvan sprake was in het arrest in de zaak C-258/15. Ten tweede volgt uit het feit dat in artikel 3, lid 4, van dat wetsbesluit een deel van de posten van commissaris is voorbehouden aan gegadigden die reeds bij de Polizia di Stato in dienst zijn maar een hogere leeftijd hebben, dat een aanvangsleeftijd van 40 jaar niet absoluut onverenigbaar is met de taken van commissaris van de Polizia di Stato.
- 12 Tot slot herinnert de Consiglio di Stato eraan dat de leeftijdsgrens waarboven het personeel van de Polizia di Stato wordt gepensioneerd, overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van d.lgs. nr. 165 van 30 april 1997 61 jaar is. Volgens de verwijzende rechter garandeert deze pensioenleeftijd ook voor degenen die na de leeftijd van 30 jaar met hun loopbaan beginnen, een adequate diensttijd vóór de pensionering.

13